

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

DĚJEPISNÁ OLYMPIÁDA 52. ročník – 2022/2023

propozice

Tematické zaměření ročníku:

„Rozdělený svět a Československo v něm - 1945-1992“

- I. **kategorie - československé dějiny v evropských souvislostech**
- II. **kategorie - československé dějiny v širších evropských a světových souvislostech**

Dějepisná olympiáda je jednotná pro celé území České republiky a je organizována ve dvou kategoriích a ve čtyřech soutěžních kolech.

- I. **kategorie** je určena žákům 8. a 9. ročníků základních škol, 3. a 4. ročníků osmiletých gymnázií a 1. a 2. ročníků šestiletých gymnázií;
- II. **kategorie** je určena žákům 1.–4. ročníků středních škol, 5.–8. ročníků osmiletých gymnázií a 3. – 6. ročníků šestiletých gymnázií.

Postupová kola, termíny jejich konání:

školní kola	5.-9. 12. 2022	Přesný termín ve stanoveném rozmezí určí škola.	Škola zašle předsedovi okresní komise, případně krajskému koordinátorovi seznam žáků navržených k postupu do okresního kola. Do okresního kola postupuje vždy vítěz a dále úspěšní řešitelé (dosáhli alespoň 60 % z maximálního počtu bodů), a to maximálně 3 z jedné školy (včetně vítěze). Organizátor okresního kola omezí v případě potřeby počet postupujících žáků.
okresní kola	16.-20.1. 2023	Přesný termín ve stanoveném rozmezí a postup konání určí příslušné oddělení krajského úřadu (KÚ), resp. organizace jím pověřená po dohodě s okresní komisí DĚO.	Organizátor okresního kola zašle předsedovi krajské komise, případně krajskému koordinátorovi, seznam žáků navržených k postupu do krajského kola. Do krajského kola postupuje vždy vítěz a dále úspěšní řešitelé (dosáhli alespoň 60 % z maximálního počtu bodů). Organizátor krajského kola omezí v případě potřeby počet postupujících žáků.
krajská kola	27.-29. 3. 2023	Přesný termín ve stanoveném rozmezí a postup konání určí KÚ, resp. organizace jím pověřená po dohodě s krajskou komisí DĚO.	Do ústředního kola postupuje z každého krajského kola vždy vítěz a dále nejlepší řešitelé z celé republiky , které vybere porota ústředního kola podle počtu získaných bodů, bez ohledu na zastoupení krajů, a tak, aby celkový počet účastníků ústředního kola nepřesáhl 55 v obou kategoriích dohromady.

celostátní kolo	11.-15. 6. 2023	<p>Organizátor krajského kola zašle nejpozději do 6. 4. 2023 na adresu tajemnice soutěže seznam všech účastníků krajského kola s dosaženým počtem bodů u každého účastníka. Počty soutěžících a hodnocení všech postupových kol.</p> <p>U 5 nejlepších účastníků uveďte:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ NÁZEV A ADRESU ŠKOLY▪ KONTAKTNÍ ÚDAJE NA SOUTĚŽÍCÍ (e-mail)▪ KONTAKTNÍ ÚDAJE NA UČITELE, KTERÝ ŽÁKA NA OLYMPIÁDU PŘIPRAVOVAL (e-mail, telefon) <p>Tajemník soutěže zašle vybraným soutěžícím pozvánku s informacemi a pokyny k celostátnímu kolu.</p> <p>Téma písemné práce:</p> <p>I. kategorie: Politická, společenská nebo hospodářská událost, která zasáhla do života mé obce/regionu (ve sledovaném období)</p> <p>II. kategorie: Rozdělený svět a můj region v něm. Varianta 1: Proměna místa paměti či krajiny v mém regionu po roce 1945 Varianta 2: Můj region očima pamětníka.</p> <p>Vypracování písemné práce je podmínkou účasti v celostátním kole. Požadavky na písemnou práci naleznete na http://www.talentovani.cz/souteze/dejepisna-olympiada - Informace a aktuality o soutěži. Práci je potřeba zaslat tajemníkovi soutěže v digitální i písemné podobě do 28. 5. 2023. Obě verze písemné práce musí být totožné.</p>
-----------------	------------------------	---

Zadání pro jednotlivá kola soutěže budou spolu s řešením zaslána **krajským koordinátorům soutěží** (pracovníci KÚ).

Termíny odeslání soutěžních otázek koordinátorům:

pro školní kola: **21. 11. 2022** (termín zaslání školám 28. 11. 2022)

pro okresní kola: **10. 1. 2023** (termín zaslání školám 13. 1. 2023)

pro krajská kola: **20. 3. 2023** (termín zaslání školám 23. 3. 2023)

Důležité upozornění

Z důvodu regulérnosti soutěže prosíme o dodržení jednotných termínů stanovených v propozicích. V případě opodstatněné změny termínu okresního či krajského kola nahlaste vše tajemníkovi soutěže! Po skončení termínu stanoveného pro dané kolo v propozicích bude **správné řešení zveřejněno na <http://www.talentovani.cz/souteze/dejepisna-olympiada>**. Prosím, **nesdělujte** správné řešení před skončením termínů pro konání jednotlivých kol a **nezveřejňujte je** na webu dříve, než bude vše zveřejněno oficiálně!!

Organizace soutěže

Soutěž je určena zájemcům o historii. Ve všech kolech **řeší soutěžící zadané úkoly samostatně** v časovém rozpětí 90 minut s časovou rezervou na odevzdání. **Utajení textů úloh je nezbytnou podmínkou regulérnosti soutěže.** V průběhu všech kol soutěže není povoleno používat jakékoliv studijní materiály.

Organizátoři jednotlivých postupových kol používají výsledkové listiny jednotné pro celou ČR, které naleznou na webové stránce soutěže.

Elektronickou přihlášku do ústředního kola může vyplnit a zaslat soutěžící, rodič či vyučující, který soutěžícího na soutěž připravoval. Přijetím elektronické přihlášky je soutěžící do ústředního kola olympiády závazně přihlášen.

Organizační pokyny sledujte na <http://www.talentovani.cz/souteze/dejepisna-olympiada> - Informace a aktuality o soutěži.

Letní dějepisný seminář

Organizátor zvažuje organizaci letní školy pro středoškolské studenty. V průběhu podzimu organizátor provede zjištění zájmu o tuto aktivitu mezi zapojenými školami. Na základě ohlasů zveřejní do konce kalendářního roku 2022 buď informace o konání letní školy, nebo oznámí, že se letní škola konat nebude.

Kontakty:

Tajemník pro nižší kola soutěže: Mgr. Jindřich Kolda, Ph.D., email: jindrich.kolda@uhk.cz

(zveřejnění propozic, aktualizace webu, komunikace s koordinátory a s porotou, zasílání soutěžních testů a výsledků koordinátorům, výběr výsledkových listin, zveřejnění výsledků kol, dotazy k testům)

Tajemnice pro organizaci celostátního finále DO: Mgr. Martina Bolom-Kotari, Ph.D., email: martina.kotari@uhk.cz (příjem a administrace soutěžních prací, dotazy k ubytování, stravování, programu)

Doporučená studijní literatura

I. kategorie	II. kategorie
<p>Školní kolo</p> <p>Učebnice a mapy pro základní školy a odpovídající ročníky gymnázií, např.:</p> <p>Čapka, F., Dějepis – Novověk, moderní dějiny. Brno: Nová škola, s. r. o. 2011 (či novější vydání).</p> <p>Kolektiv autorů, Dějepis 9. Plzeň: Fraus 2019 (či 2021).</p> <p>Válková V., Dějepis 9 - Nejnovější dějiny. Praha: SPN 2016.</p> <p>Mandelová H. a kol., Dějiny 20. století – dějepisné atlasy pro ZŠ a víceletá gymnázia. Praha: Kartografie 2018.</p>	<p>Školní kolo</p> <p>Učebnice a dějepisné atlasy pro střední školy, např.:</p> <p>Čurda, J. a kol., Moderní dějiny pro střední školy. Brno: Didaktis, 2014.</p> <p>Čornej, P., Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy, nejnovější dějiny. Praha: SPN, 2010 (poslední dotisk je 2022)</p> <p>kol. autorů ÚSTR, Soudobé dějiny – badatelská učebnice dějepisu. Plzeň: Fraus 2022.</p> <p>Čornej, P., Dějepis pro střední odborné školy. České a světové dějiny. Praha: SPN 2016 (poslední dotisk je 2022)</p> <p>Čapek, V., Pátek, J., Dějepis pro střední odborné školy. Praha: Scientia, 2001.</p> <p>Atlas světových dějin, 2. díl. Středověk-novověk, Praha: Kartografie, 1996 (poslední dotisk 2019).</p> <p>Mandelová, H. a kol., Dějiny 20. století – dějepisný atlas. Praha: Kartografie 2018 (2. vydání, 1. dotisk a jiné)</p> <p>Hes., M., Dějepis II. v kostce pro SŠ. Praha: Fragment, 2020.</p> <p>Pro všeobecný přehled doporučujeme např. i:</p> <p>Petrov, M., Hladká, K., ed. Retro ČS: co bylo (a nebylo) za reálného socialismu. V Brně: Jota, 2013.</p> <p>Petrov, M. Retro ČS. 2, Jak jsme si to (u)žili za reálného socialismu. Brno: Jota, 2015.</p> <p>Petrov, M. Retro ČS. (Povolená) dovolená, 3., V Brně: Jota, 2017.</p>
I. kategorie	II. kategorie
<p>Okresní kolo</p> <p>Kolektiv autorů: Soudobé dějiny-badatelská učebnice dějepisu pro 9. ročník. Plzeň: Fraus 2022.</p> <p>Pernes, J., Československo 1946-1992. Praha: Albatros 1997</p> <p>(Černý, J., Fibrich L.: Obrázky z moderních československých dějin 1945-1989. Praha: Knižní klub 2016.)</p>	<p>Okresní kolo</p> <p>Nálevka, V., Studená válka. Praha: Triton, 2003. Zejména kapitoly: Předpoklady vzniku (s. 12–48); Evropská integrace a německá otázka (s. 73–94); Agonie a rozpad (s. 194–222); Konec nebo střet (s. 222–226); Chronologie (s. 226–235)</p> <p>Pernes, J., Politické procesy v Československu - studie (ke stažení na https://www.moderni-</p>

<p>+ literatura z předchozího kola</p>	<p>dejiny.cz/clanek/politicke-procesy-50-let-v-ceskoslovensku/</p> <p>Maďarské povstání v roce 1956, rozhlasový pořad (dostupné na https://prehravac.rozhlas.cz/audio/1020345)</p> <p>Pažout, J. (ed.): Každodenní život v Československu 1945/48–1989. Praha: TUL-ÚSTR 2015 (ke stažení na https://www.ustrcr.cz/publikace/jaroslav-pazout-ed-kazdodenni-zivot-v-ceskoslovensku-194548-1989/)</p> <p>Zaznamenané vzpomínky pamětníků:</p> <p>Jiří Málek https://www.pametnaroda.cz/cs/malek-jiri-20170729-0</p> <p>+ literatura z předchozího kola</p>
<p>I. kategorie</p>	<p>II. kategorie</p>
<p><u>Krajské kolo</u></p> <p>Pažout, J. (ed.): Informační boj o Československo / v Československu (1945-1989). Praha: TUL-ÚSTR 2014, str. 14-27, 111-173, 198-214. (Ke stažení na: https://www.ustrcr.cz/publikace/jaroslav-pazout-ed-informacni-boj-o-ceskoslovensko-v-ceskoslovensku-1945-1989/)</p> <p>Kvaček, R., Kuklík, J., Mandelová, H., Pařízková, I., (ed.), XX. století o sobě – Dějiny v dokumentech, Liberec: Dialog 2005, s. 139-202 - s důrazem na dokumenty k československým dějinám.</p> <p>+ literatura z předchozích kol</p>	<p><u>Krajské kolo</u></p> <p>Nálevka, V., Horké krize studené války. Praha: Vyšehrad 2010 (dá se sehnat jako e-kniha)</p> <p>Kurillová H., Emigrace z Československa a exil - článek (dostupné na https://www.moderni-dejiny.cz/clanek/emigrace-z-ceskoslovenska-a-exil/)</p> <p>Pernes, J., Okamžiky osudových rozhodnutí - zlomové události českých dějiny ve 20. století, studie https://www.moderni-dejiny.cz/clanek/okamziky-osudovych-rozhodnuti-zlomove-udalosti-ceskych-dejin-ve-20-stoleti/</p> <p>Zaznamenané vzpomínky pamětníků:</p> <p>Anna Magdalena Schwarzová https://www.pametnaroda.cz/cs/schwarzova-anna-magdalena-20070101-0</p> <p>Anna Zasadilová https://www.pametnaroda.cz/cs/zasadilova-anna-20200313-0</p> <p>+ literatura z předchozího kola</p>
<p>I. kategorie</p>	<p>II. kategorie</p>
<p><u>Celostátní kolo</u></p> <p>Pažout, J. (ed.): Každodenní život v Československu 1945/48–1989. Praha: TUL-ÚSTR 2015, str. 18-47, 154-179. (Ke stažení na: https://www.ustrcr.cz/publikace/jaroslav-pazout-ed-kazdodenni-zivot-v-ceskoslovensku-194548-1989/)</p> <p>Formánková P., Koura P.: Žádáme trest smrti! Propagandistická kampaň provázející proces s</p>	<p><u>Celostátní kolo</u></p> <p>Kendall, B., Studená válka. Praha: Universum 2018 Zejména kapitoly: Berlínská zeď (s. 223–241); Kubánská krize (s. 241–255); Jaderné závody (s. 433–451); Perestrojka (s. 451–465); Odchod pobaltských republik (s. 485–501); pád SSSR (s. 501–516)</p> <p>Kocian, J., Pernes, J., Tůma, O., České průšvihy aneb Prohry, krize, skandály a aféry českých dějin let</p>

Miladou Horákovou. Praha: ÚSTR: 2008, s. 25-78. (Ke stažení na: <https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2017/10/Zadame-trest-smrti-1.pdf>)

+ literatura z předchozích kol

1848-1989. Praha: Barrister & Principal, 2004. Pouze časově odpovídající část.

Slavík, H. a Komárek, M., **Poslední revoluce: jak jsme žili 1985-1992**. Praha: Práh, 2019. Pouze časově odpovídající část.

Zaznamenané vzpomínky pamětníků:

Libuše Hrdinová
<https://www.pametnaroda.cz/cs/hrdinova-libuse-20170823>
1989

Vít Pelikán
<https://www.pametnaroda.cz/cs/pelikan-vit-20190109-0>

Fedor Gál
<https://www.pametnaroda.cz/cs/gal-fedor-20170816-0>

+ literatura z předchozích kol

Rozšiřují sady pramenů pro všechna kola
(slouží zejména k nácviku interpretačních dovedností)

<https://historiana.eu/partners/institute-for-the-study-of-totalitarian-regimes/expo-58-z-ruznych-stran-cvicna-kolekce>

<https://historiana.eu/partners/institute-for-the-study-of-totalitarian-regimes/neni-reklama-jako-reklama>

<https://historiana.eu/partners/institute-for-the-study-of-totalitarian-regimes/mlceni-uz-bylo-dost-listopad-a-prosinec-1989-v-ceskoslovensku>

<https://historiana.eu/partners/institute-for-the-study-of-totalitarian-regimes/v-jednote-je-sila>

<https://historiana.eu/partners/institute-for-the-study-of-totalitarian-regimes/perestrojka>

nebo kterékoliv ze cvičení v aplikaci HistoryLab:
<https://historylab.cz/>

Adresář krajských garantů Dějepisné olympiády ve školním roce 2022/2023

<i>Kraj</i>	Krajský úřad - pověřená osoba *	Organizátor krajského kola
PRAHA	Mgr. Michaela Perková , Magistrát hl. m. Prahy. Odb. sportu a volného času, odd. volného času. Jungmannova 35/29, 110 00 Praha 1, tel. 236 005 955 michaela.perkova@praha.eu	Mgr. Věra Belešová DDM Jižní Město, Šalounova 2024, 149 00 Praha 4 tel.: 778 485 273 belesova.vera@ddmjim.cz
STŘEDOČESKÝ	Bc. Petr Hoskovec , KÚ Odb. regionálního rozvoje, Zborovská 11, 150 21 Praha 5 tel: 257 280 263 hoskovecp@kr-s.cz Mgr. Lenka Škopová tel.: 257 280 196 skopova@kr-s.cz	Bc. Petr Hoskovec , KÚ Odb. regionálního rozvoje, Odd. mládeže a sportu Zborovská 11, 150 21 Praha 5 tel: 257 280 263 hoskovecp@kr-s.cz
ÚSTECKÝ	Pavel Kucler , KÚ Odb. školství, mládeže a tělovýchovy Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem tel: 475 657 969, 777 499 821 kucler.p@kr-ustecky.cz	Bc. Petra Mecalová , DDM a ZpDVPP, Velká Hradební 1025/19, 400 01 Ústí nad Labem tel.: 475 210 861, 603 851 713; predskolni@ddmul.cz
LIBERECKÝ	Ing. Eva Hodboďová , KÚ, Odb. školství, mládeže a tělovýchovy U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2 tel.: 485 226 635, 739 541 550 eva.hodbodova@kraj-lbc.cz	Kateřina Sýbová , DDM Větrník, Riegrova 16, 460 01 Liberec tel.: 485 102 433; 725 939 168; katerina.sybova@ddmliberec.cz
PLZEŇSKÝ	Mgr. Ludmila Novotná , KÚ, Odb. školství, mládeže a sportu Škroupova 18, 306 18 Plzeň tel.: 377 195 373 ludmila.novotna@plzensky-kraj.cz	PaedDr. Ladislav Voldřich , Krajské centrum vzdělávání a Jazyk. škola, sady 5. května 42, 301 00 Plzeň tel.: 378 010 007; voldrich@kcvjs.cz
KARLOVARSKÝ	Bc. Lenka Butašová – I. kat. (ZŠ) Odb. školství, mládeže a tělovýchovy Závodní 353/88, 360 21 Karlovy Vary tel.: 354 22 476, mob.: 601 214 150 lenka.butasova@kr-karlovarsky.cz PhDr. Jakub Formánek – II. kat. (SŠ) Gymnázium Cheb Tel.: 739 322 319 /269, 739 417 417 formanek@gymcheb.cz	Mgr. Věra Kučavová , ZŠ Úšovice, Školní nám. 472, 353 01 Mariánské Lázně tel.: 737 439 355 v.kucavova@seznam.cz
JIHOČESKÝ	Jiří Anděl , KÚ, Odb. školství, mládeže a tělovýchovy, odd. mládeže, tělovýchovy a sportu, U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice; pracoviště ul. B. Němcové 49/3, 370 76 ČB tel.: 386 720 933 andel@kraj-jihocesky.cz	Bc. Luděk Doležal , DDM, U Zimního stadionu 1, 370 01 České Budějovice tel.: 386 447 317 dolezal@ddmcb.cz
VYSOČINA	Ing. Karolína Smetanová , KÚ Odb. školství, mládeže a sportu Odd. mládeže a sportu Jihlava, Věžní 28, kancelář číslo 108 tel.: 564 602 942 Smetanova.K@kr-vysocina.cz	Libuše Samková , DDM, tř. Legií 382, 393 01 Pelhřimov tel.: 565 326 411; 606 041 098 lsamkova@ddm.pel.cz

KRÁLOVÉ- HRADECKÝ	Mgr. Iva Polednová , KÚ, Odb. školství, Odd. primárního a zájmového vzdělávání Pivovarské nám. 1245 500 03 Hradec Králové tel.: 495 817 771, mob.: 702 175 793 ipolednova@kr-kralovehradecky.cz	Mgr. Dana Beráková , JŠZ DVPP Hradec Králové, Štefánikova 566, 500 11 Hradec Králové, tel.: 725 059 837 berakova@cvkhk.cz
PARDUBICKÝ	Mgr. Lenka Havelková , KÚ, Odb. školství a kultury Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice tel.: 466 026 215 lenka.havelkova@pardubickykraj.cz	Miriam Lukešová , DDM Beta, Štolbova 2665, 530 02 Pardubice tel.: 466 614 951 miriam.lukesova@ddmstolbova.com Marika Novotná Centrum celoživotního vzdělávání - zařízení pro DVPP Pardubického kraje Mozartova 449, 530 09 Pardubice tel.: 466 536 530, + 420 601 332 974 e-mail: novotna@ccvpardubice.cz
JIHOMORAVSKÝ	Bc. Jana Toningr Konečná , KÚ, Odb. školství Žerotínovo nám. 3 pracoviště: Cejl 73; 601 82 Brno tel.: 541 658 306 toninger.jana@kr-jihomoravsky.cz	Mgr. Zdeňka Antonovičová , SVC, ved. odd. Talentcentrum, Lidická 50, 658 12 Brno tel: 549 524 124; 723 368 276 zdenka@luzanky.cz
ZLÍNSKÝ	Mgr. Radim Sukop , KÚ, Odb. školství, mládeže a sportu Tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín tel.: 577 043 744 radim.sukop@kr-zlinsky.cz Ing. Tomáš Duda tel.: 577 043 748, 731 555 158 tomas.duda@kr-zlinsky.cz	PhDr. Pavel Kočí , Muzeum Kroměřížska, Velké náměstí 38, 767 11 Kroměříž tel.: 607 919 121; kocip@email.cz
OLOMOUCKÝ	Bc. Romana Fedurcová , KÚ, Odbor školství a mládeže Jeremenkova 40b, 779 11 Olomouc tel.: +420 585 508 661 r.fedurcova@olkraj.cz	Mgr. Rostislav Dočkal , ZŠ a MŠ J.A.Komenského, Hranická 14, Přerov – Předmostí tel.: 581 211 739 rostad@centrum.cz
MORAVSKOSLEZSKÝ	Mgr. František Pokluda , KÚ, pověřen vedením oddělení mládeže a sportu Odbor školství, mládeže a sportu 28. října 117, 702 18 Ostrava 2 tel.: 595 622 420 frantisek.pokluda@msk.cz	Mgr. Robert Novotný Základní škola a mateřská škola Mitušova 8/1115 700 30 Ostrava - Hrabůvka tel.: 724 059 338 novotny@zsmitusova16.cz

* V případě nejasností s organizací okresních, příp. krajských kol se obračejte na osobu pověřenou organizací soutěží v daném kraji.